

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS
2004 m. spalio 12 d.*

Byloje C-60/03

dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal EB 234 straipsnį, pateikto *Bundesarbeitsgericht* (Vokietija) 2002 m. lapkričio 6 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismo sekretoriatas gavo 2003 m. vasario 14 d., byloje

Wolff & Müller GmbH & Co. KG

prieš

José Filipe Pereira Félix,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans (pranešėjas), teisėjai C. Gulmann, R. Schintgen, F. Macken ir N. Colneric,

generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sekretorė M. Múgica Arzamendi, vyriausioji administratorė,

* Proceso kalba: vokiečių.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2004 m. birželio 10 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs rašytines pastabas, kurias pateikė:

- *Wolff & Müller GmbH & Co. KG*, atstovaujama advokato T. Möller,

- Pereira Félix, atstovaujamas advokatės M. Veiga,

- Vokietijos vyriausybė, atstovaujama A. Tiemann,

- Prancūzijos vyriausybė, atstovaujama G. de Bergues, C. Bergeot-Nunes ir O. Christmann,

- Austrijos vyriausybė, atstovaujama E. Riedl ir G. Hesse,

- Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama M. Patakia, padedamos advokato R. Karpenstein,

atsižvelgęs į išklautus generalinį advokatą priimtą sprendimą nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą prašoma išaiškinti EB 49 straipsnį.

- 2 Prašymas pateiktas nagrinėjant statybos įmonės *Wolff & Müller GmbH & Co. KG* (toliau – *Wolff & Müller*) ir J. F. Pereira Félix bylą dėl šios įmonės kaip garanto atsakomybės už tai, kad pastarajam būtų sumokėtas jo darbdavio mokėtinas minimalus atlyginimas.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

- 3 1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje (OL L 18, 1997, p. 1) penkta konstatuojamoji dalis nurodo:

„siekiant skatinti bet kokias tarpvalstybines paslaugas, reikia sudaryti sąžiningos konkurencijos sąlygas ir taikyti priemones, garantuojančias darbuotojų teises.“

4 Direktyvos 96/71 1 straipsnis „Taikymo sritis“ nurodo:

„1. Ši direktyva taikoma valstybėje narėje įsisteigusioms įmonėms, kurios pagal tarpvalstybinio paslaugų teikimo sistemą komandiruoja darbuotojus į kitos valstybės narės teritoriją pagal šio straipsnio 3 dalį.

<...>

3. Ši direktyva taikoma tada, kai šio straipsnio 1 dalyje paminėtos įmonės imasi vienos iš šių tarpvalstybinių priemonių:

- a) savo sąskaita komandiruoja darbuotojus į kitos valstybės narės teritoriją ir duoda jiems nurodymus, vadovaudamosi sutartimi, sudaryta tarp darbuotojus komandiruojančios įmonės ir toje valstybėje narėje veikiančios šalies, kuriai bus teikiamos paslaugos, su sąlyga, kad komandiruotės metu komandiruojančioji įmonė ir darbuotojas saistomi darbo santykiais;

<...>.“

5 Direktyvos 96/71 3 straipsnio „Darbo sutarties sąlygos“ 1 dalis nurodo:

„Valstybės narės užtikrina, kad nepriklausomai nuo to, kokia teisė yra taikoma darbo santykiams, 1 straipsnio 1 dalyje paminėtos įmonės garantuoja į jų teritoriją

komandiruotiems darbuotojams darbo sutarties sąlygas dėl toliau nurodytų dalykų, kuriuos toje valstybėje narėje, kurioje darbas yra atliekamas, reglamentuoja:

- įstatymai ir kiti teisės aktai, ir (arba)

- kolektyvinės sutartys ar arbitražo sprendimai, kurie buvo paskelbti visuotinai taikytiniais, kaip numatyta šio straipsnio 8 dalyje, jeigu jie yra susiję su priede išvardyta veikla:

<...>

- c) dėl minimalių užmokesčio normų, įskaitant viršvalandžių apmokėjimo normas; šis punktas netaikomas papildomo pensinio draudimo sistemoms;

<...>.“

6 Pagal Direktyvos 96/71 5 straipsnį „Priemonės“:

„Jei nesilaikoma šios direktyvos nuostatų, valstybės narės imasi reikiamų priemonių.

Jos visų pirma užtikrina, kad darbuotojai ir (arba) jų atstovai galėtų pasinaudoti atitinkamomis procedūromis, kad būtų galima užtikrinti šia direktyva nustatytų pareigų vykdymą.“

Nacionalinė teisė

- 7 1999 m. rugpjūčio 25 d. Privalomų darbo statybose sąlygų nuostatų (*Verordnung über zwingende Arbeitsbedingungen im Baugewerbe*, BGBl. 1999 I, p. 1894) 1 straipsnyje numatoma:

„1999 m. gegužės 26 d. kolektyvinės sutarties dėl minimalaus atlyginimo už darbą statybose Vokietijos Federacinės Respublikos teritorijoje (toliau – sutarties dėl minimalaus atlyginimo) taisyklės, numatytos šių nuostatų I priede <...> taikomos visiems šios sutarties nesaistomiems darbdaviams ir darbuotojams, kurie 1999 m. rugsėjo 1 d. patenka į jų taikymo sritį, jei pagrindinė įmonės veikla yra statybos darbai pagal Vokietijos Socialinės apsaugos kodekso (*Sozialgesetzbuch*) III knygos (toliau – SGB III) 211 straipsnio 1 dalį. Kolektyvinės sutarties taisyklės taip pat taikomos užsienyje įsisteigusiems darbdaviams ir jų darbuotojams, patenkantiems į nuostatų taikymo sritį.“

- 8 Pagal Darbuotojų komandiravimo įstatymo (*Arbeitnehmer-Entsendegesetz*, toliau – *AEntG*) 1a straipsnį, kuriuo šis aktas papildytas pagal 1998 m. gruodžio 19 d. Socialinės apsaugos pakeitimo ir darbuotojų teisių apsaugos įstatymo (*Gesetz*

zu *Korrekturen der Sozialversicherung und zur Sicherung der Arbeitnehmerrechte*, BGBl. 1998 I, p. 3843), įsigaliojusio 1999 m. sausio 1 d., 10 straipsnį:

„Įmonė, kuri paveda kitai įmonei atlikti statybos darbus SGB III 211 straipsnio 1 dalies prasme, už šios įmonės, jos subrangovų arba jos ar jos subrangovo paskirto įdarbintojo įsipareigojimus mokėti darbuotojams minimalius atlyginimus arba mokėti įmokas į kolektyvinės sutarties šalių įsteigtą bendrą fondą pagal 1 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 sakinius, 2a dalį, 3 dalies 2 ir 3 sakinius arba 3a dalies 4 ir 5 sakinius atsako kaip garantas, atsisakęs teisės netenkinti kreditoriaus reikalavimų, šiam neišnaudojus visų priemonių išieškoti skolą iš pagrindinio skolininko. Minimalus atlyginimas pirmo sakinio prasme yra suma, mokėtina darbuotojui atskaičius mokesčius, socialinio draudimo įmokas, užimtumo skatinimo įmokas ir atitinkamas įmokas socialinei apsaugai (neto suma).“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 9 Portugalijoje įsteigta statybos įmonė nuo 2000 m. vasario 21 d. iki gegužės 15 d. įdarbino J. F. Pereira Félix, Portugalijos pilietį, mūrininku statybose Berlyne (Vokietija). Ši įmonė atliko betonavimo ir armavimo darbus *Wolff & Müller* pavedimu.
- 10 2000 m. rugsėjo 4 d. J. F. Pereira Félix pateikė ieškinį Berlyno *Arbeitsgericht* (Vokietija), kuriuo reikalauja priteisti iš jo darbdavio ir *Wolff & Müller*, solidariai atsakingų, sumokėti jam nesumokėtą atlyginimo dalį, t. y. 4 019,23 Vokietijos markės. Jis nurodė, kad pagal AEntG 1a straipsnį *Wolff & Müller* už jam nesumokėtą atlyginimo dalį atsako kaip garantas.

- 11 *Wolff & Müller* prieštaravo J. F. Pereira Félix reikalavimams, konkrečiai nurodydama, kad ji nebuvo atsakinga, nes AEntG 1a straipsnis pažeidžia Vokietijos konstitucijos (Grundgesetz) 12 straipsnyje numatytą konstitucinę teisę vykdyti profesinę veiklą ir EB sutartyje įtvirtintą laisvę teikti paslaugas.

- 12 Berlyno *Arbeitsgericht* tenkino J. F. Pereira Félix ieškinį. *Landesarbeitsgericht* (Vokietija) iš dalies atmetė *Wolff & Müller* apeliacinį skundą, todėl ji pateikė kasacinį skundą *Bundesarbeitsgericht*.

- 13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad yra prielaidos nustatyti *Wolff & Müller*, kaip garanto, atsakomybę pagal AEntG 1a straipsnį. Jis taip pat mano, kad ši nuostata atitinka Konstitucijos 12 straipsnį, nes tai yra proporcingas suvaržymas. Tačiau ši AEntG nuostata gali sudaryti kliūčių laisvei teikti paslaugas EB 49 straipsnio prasme.

- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiuo aspektu pastebi, kad dėl garanto atsakomybės pagal AEntG 1a straipsnį (toliau – garanto atsakomybė) intensyvi subrangovų, ypač iš užsienio, kontrolė ir įpareigojimai pateikti įrodymus gali tapti būtini. Dėl to ne tik generalinis rangovas, bet ir subrangovai gali patirti papildomų išlaidų ir administracinių sunkumų. Šie sunkumai trukdo kitų valstybių narių statybos įmonėms teikti statybos paslaugas Vokietijoje ir daro jas nepatrauklesnes.

- 15 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar pateisintinas laisvės teikti paslaugas pažeidimas, kylantis iš AEntG 1a straipsnio.
- 16 Viena vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, garanto atsakomybė neabejotinai yra naudinga darbuotojams, nes stiprina jų teisių apsaugą. Darbuotojai dėl pagal nacionalinius įstatymus nustatytų neto atlyginimų gali pareikšti ieškinį ne tik savo darbdaviui, bet ir dar vienam atsakovui.
- 17 Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad vis dėlto šis privalumas ribotas. Komandiruotiems užsienio darbuotojams dažnai bus sunku Vokietijos teismuose praktiškai pareikšti ieškinius dėl atlyginimo įmonei, atsakančiai kaip garantas. Komandiruotė dažnai yra susijusi su konkrečiu statybos projektu ir trunka tik kelis mėnesius, paprastai užsienio darbuotojai nemoka vokiečių kalbos ir neišmano Vokietijos įstatymų. Dėl šių priežasčių jiems būtų labai sunku Vokietijos teisme pareikšti ieškinį, pagrįstą garanto atsakomybe. Be to, labai sumažėjus realiai galimybei įsidarbinti Vokietijoje ši apsauga tampa mažiau ekonomiškai naudinga.
- 18 Kita vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, aiškinamajame AEntG rašte nurodoma, kad garanto atsakomybė numatyta, siekiant apsunkinti sutarčių su subrangovais iš vadinamųjų pigios darbo jėgos valstybių sudarymą, kad būtų atgaivinta Vokietijos darbo rinka statybos srityje, apsaugota mažų ir vidutinių Vokietijos įmonių ekonominė veikla ir kovojama su nedarbu šioje valstybėje narėje. Šie nuostatos tikslai paaiškėja ne tik iš aiškinamojo rašto teksto, bet labiau iš objektyvaus jos vertinimo. Aiškiai nurodant AEntG 1a straipsnio tikslus, nenumatyta garantuoti darbuotojams iš užsienio dėl socialinių priežasčių dvigubo arba trigubo atlyginimo už jų darbą statybose Vokietijoje.

- 19 *Bundesarbeitsgericht*, manydamas, kad jo nagrinėjamos bylos sprendimas priklauso nuo EB 49 straipsnio aiškinimo, nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar EB 49 straipsnis (buvęs EB sutarties 59 straipsnis) draudžia taikyti nacionalinės teisės normas, pagal kurias statybos įmonė, subrangos sutartimi pavedusi atlikti statybos darbus kitai įmonei, už šios įmonės ar jos subrangovų įsipareigojimus mokėti darbuotojams minimalius atlyginimus arba mokėti įmokas į kolektyvinės sutarties šalių įsteigtą bendrą fondą atsako kaip garantas, atsisakęs teisės netenkinti kreditoriaus reikalavimų, šiam neišnaudojus visų priemonių išieškoti skolą iš pagrindinio skolininko, kai minimalus atlyginimas yra suma, mokėtina darbuotojui atskaičius mokesčius, socialinio draudimo įmokas, užimtumo skatinimo įmokas ir atitinkamas įmokas socialinei apsaugai (neto suma), jei darbuotojų atlyginimo užtikrinimas nėra prioritetas arba yra tik papildomas šių teisės normų tikslas?“

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl priimtimumo

- 20 Europos Bendrijų Komisija mano, kad garanto atsakomybės už įmokas į kolektyvinės sutarties šalių įsteigtą bendrą fondą klausimas nėra ginčo dalykas pagrindinėje byloje, todėl turėtų būti nesvarstomas, priimant prejudicinį sprendimą.

- 21 Šiuo aspektu primintina, kad nacionalinio teismo pateiktas prejudicinis klausimas nepriimtinas tik tuomet, kai jis akivaizdžiai nesusijęs su Bendrijos teisės aiškinimu arba kai jis yra hipotetinis (žr. 2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Wells*, C-201/02, Rink. p. I-723, 35 punktą ir minėtą teismų praktiką). Šiuo atveju taip nėra.
- 22 Iš pateikto klausimo, parafrazuojančio AEntG 1a straipsnį, kurio nuostatomis pagrįsta pagrindinė byla, teksto aišku, kad garanto atsakomybės už įmokas į kolektyvinės sutarties šalių įsteigtą bendrą fondą klausimas yra labai susijęs su mokėtino minimalaus atlyginimo klausimu.
- 23 Todėl visas prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl esmės

- 24 Primintina, kad Teisingumo Teismas, norėdamas naudingai atsakyti prejudicinį klausimą pateikusiam teismui, kartais turi atsižvelgti į Bendrijos teisės normas, kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausime nenurodė (žr. 2004 m. sausio 22 d. Sprendimo *COPPI*, C-201/02, Rink. p. I-1029, 27 punktą ir minėtą teismų praktiką).
- 25 Kaip Austrijos vyriausybė ir Komisija nurodė savo pastabose raštu, laikytina, kad pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, pateiktos nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, patenka į Direktyvos 96/71 taikymo sritį. Iš tiesų jos atitinka aplinkybes, kurioms taikomas minėto teisės akto 1 straipsnio 3 dalies a punktas.

- 26 Be to, nustatyta, kad pagrindinės bylos aplinkybės atsirado 2000 m., t. y. pasibaigus Direktyvos 96/71 perkėlimo į valstybių narių teisę terminui, kuris buvo numatytas 1999 m. gruodžio 16 dieną.
- 27 Nagrinėjant prejudicinį klausimą reikia atsižvelgti į minėtos direktyvos nuostatas.
- 28 Pagal Direktyvos 96/71 5 straipsnį, jei nesilaikoma šios direktyvos nuostatų, valstybės narės imasi reikiamų priemonių. Jos užtikrina, kad darbuotojai ir (arba) jų atstovai galėtų pasinaudoti atitinkamomis procedūromis, kad būtų galima užtikrinti šia direktyva nustatytų pareigų vykdymą. Iš šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies c punkto aišku, kad šios pareigos taip pat apima įmonės pareigą garantuoti minimalaus atlyginimo mokėjimą į jos teritoriją komandiruotam darbuotojui.
- 29 Taigi valstybės narės turi garantuoti, kad komandiruoti darbuotojai galėtų pasinaudoti atitinkamomis procedūromis ir iš tiesų gautų minimalų atlyginimą.
- 30 Iš Direktyvos 96/71 5 straipsnio teksto aišku, kad valstybės narės turi plačias galimybes pasirinkti šio straipsnio antroje dalyje nurodytų atitinkamų procedūrų formą ir nustatyti detalias taisykles. Naudodamosi šia galimybe, jos privalo laikytis EB sutartimi garantuotų pagrindinių laisvių (žr. 2002 m. sausio 22 d. Sprendimo *Canal Satélite Digital*, C-390/99, Rink. p. I-607, 27 ir 28 punktus, 2004 m. kovo 25 d. Sprendimo *Karner*, C-71/02, Rink. p. I-3025, 33 ir 34 punktus), taigi, kalbant apie pagrindinę bylą, laisvės teikti paslaugas.

- 31 Šiuo aspektu pirmiausia reikėtų pastebėti, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką EB 49 straipsnis ne tik reikalauja panaikinti paslaugų teikėjų iš kitos valstybės narės diskriminaciją dėl priklausymo vienai ar kitai valstybei, bet ir panaikinti bet kokią apribojimą, net jei jis taikomas neišskiriant nacionalinių ir kitų valstybių narių paslaugų teikėjų, dėl kurio kitoje valstybėje narėje įsteigtam paslaugų teikėjui gali būti uždrausta, sunkiau arba mažiau patrauklu teikti paslaugas, kurias jis teisėtai teikia savo valstybėje (žr. 2002 m. sausio 24 d. Sprendimo *Portugaia Construções*, C-164/99, Rink. p. I-787, 16 punktą ir minėtą teismų praktiką).
- 32 Teisingumo Teismas nurodė, kad kitoje valstybėje narėje įsteigtam paslaugų teikėjui gali būti uždrausta, sunkiau arba mažiau patrauklu teikti paslaugas tuomet, kai dėl priimančios valstybės narės teisės taikymo jis patiria išlaidų ir papildomų administracinių bei ekonominių sunkumų (žr. minėto sprendimo *Portugaia Construções* 18 punktą ir minėtą teismų praktiką).
- 33 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nuspręsti, ar garanto atsakomybė pagrindinėje byloje yra aptartasis atvejis. Šiuo aspektu svarbu įvertinti šios priemonės poveikį paslaugų teikimui ne tik kitoje valstybėje narėje įsteigto subrangovo, bet ir toje valstybėje įsteigto pagrindinio rangovo atžvilgiu.
- 34 Iš nusistovėjusios teismų praktikos taip pat aišku, kad jeigu teisės norma, kaip antai AEntG 1a straipsnyje, darant prielaidą, kad ji suvaržo laisvę teikti paslaugas, yra taikoma visiems valstybės narės, kurioje teikiama paslauga, teritorijoje veikiantiems asmenims ir įmonėms, jos taikymą galima pateisinti, remiantis privalomu bendrojo

intereso pagrindu, jei šis interesas nėra apsaugotas normomis, kurios šiam paslaugų teikėjui taikomos valstybėje narėje, kurioje jis yra įsteigtas, ir jei ši priemonė yra tinkama siekiant tikslo, dėl kurio ji taikoma, ir nėra taikoma daugiau nei būtina (žr. minėto sprendimo *Portugaia Construções* 19 punktą ir minėtą teismų praktiką).

35 Teisingumo Teismas yra pripažinęs darbuotojų teisių apsaugą privalomu bendrojo intereso pagrindu (žr. minėto sprendimo *Portugaia Construções* 20 punktą ir minėtą teismų praktiką).

36 Tačiau, jei iš esmės galima pripažinti, kad priimančioji valstybė narė, taikydama minimalaus atlyginimo normas kitoje valstybėje narėje įsteigtam paslaugų teikėjui, siekia viešąjį interesą atitinkančio tikslo, t. y. apsaugoti darbuotojų teises (žr. minėto sprendimo *Portugaia Construções* 22 punktą), iš esmės tas pats galioja ir priimančiosios valstybės narės patvirtintoms priemonėms, kuriomis numatomos procedūros, sudarančios sąlygas komandiruotam darbuotojui veiksmingai įgyvendinti savo teisę į minimalų atlyginimą.

37 Jei teisė į minimalų atlyginimą yra darbuotojų teisių apsaugos dalis, šios teisės įgyvendinimą užtikrinančios procedūrinės nuostatos, kaip antai garanto atsakomybė pagrindinėje byloje, taip pat laikytinos užtikrinančiomis šią apsaugą.

38 Dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pastabos, kad nacionalinis įstatymų leidėjas AEntG 1a straipsniu pirmiausia siekia apsaugoti nacionalinę darbo rinką, o ne darbuotojo teisę į atlyginimą, pastebėtina, kad šis teismas pats turėtų nustatyti, ar pagrindinėje byloje ginčijamas teisės aktas, objektyviai vertinant, užtikrina komandiruotų darbuotojų teisių apsaugą. Būtina nustatyti, ar šios normos realiai naudingos iš esmės sustiprinant atitinkamą

darbuotojų socialinę apsaugą. Tokiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į nustatytus įstatymų leidėjo ketinimus, gali reikėti išsamiau išnagrinėti jo priimtų priemonių naudą darbuotojams (žr. minėto *Portugaia Construções* sprendimo 28 ir 29 punktus bei minėtą teismų praktiką).

- 39 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar garanto atsakomybė realiai naudinga komandiruotiems darbuotojams, atkreipdamas dėmesį į praktinius sunkumus, kuriuos jie patirtų norėdami Vokietijos teismuose pareikšti ieškinius dėl atlyginimo generaliniam rangovui, ir į tai, kad ši apsauga taptų mažiau ekonomiškai naudinga labai sumažėjus realiai galimybei įsidarbinti Vokietijoje.
- 40 Vis dėlto J. F. Pereira Félix, Vokietijos, Austrijos ir Prancūzijos vyriausybės bei Komisija teisingai pabrėžia, kad nuostata kaip antai esanti AEntG 1a straipsnyje naudinga komandiruotiems darbuotojams, nes pastarųjų naudai numato antrą atsakovą, kuris su pirmuoju atsakovu, t. y. darbdaviu, solidarčiai atsako už minimalaus atlyginimo mokėjimą ir paprastai yra už jį mokesnis. Objektiviai vertinant, tokio pobūdžio nuostata užtikrina komandiruotų darbuotojų teisių apsaugą. Be to, pagrindinė byla savaime patvirtina apsauginį AEntG 1a straipsnio pobūdį.
- 41 Kadangi vienas iš nacionalinio įstatymų leidėjo tikslų – nesąžiningos konkurencijos prevencija, kai įmonės moka savo darbuotojams mažesnę nei minimalų atlyginimą – tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, toks tikslas laikytinas svarbesniu interesu, kuriuo remiantis galima pateisinti laisvės teikti paslaugas suvaržymą, jei tai atitinka šio sprendimo 34 punkte nurodytas sąlygas.

- 42 Be to, Austrijos vyriausybė savo pastabose raštu teisingai pastebėjo, kad nebūtinai tikslas užtikrinti sąžiningą konkurenciją prieštarauja tikslui užtikrinti darbuotojo teisių apsaugą. Direktyvos 96/71 5 konstatuojamoji dalis nurodo, kad šių dviejų tikslų galima siekti bendrai.
- 43 Galiausiai dėl *Wolff & Müller* pastabų, pagal kurias garanto atsakomybė yra neproporcinga siekiamam tikslui, pastebėtina, jog iš tiesų iš šio sprendimo 34 punkte minėtos teismų praktikos aišku, kad priemonė pateisinama, jei yra tinkama siekti tikslo, dėl kurio ji taikoma, ir netaikoma daugiau nei būtina jam pasiekti.
- 44 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų įvertinti, ar šių sąlygų laikomasi siekiamo tikslo – apsaugoti darbuotojų teises – atžvilgiu.
- 45 Šiomis aplinkybėmis į pateiktą klausimą atsakyтина taip: Direktyvos 96/71 5 straipsnis, aiškinamas pagal EB 49 straipsnį, tokiu atveju, koks yra nagrinėjamas pagrindinėje byloje, nedraudžia taikyti nacionalinės teisės normų, pagal kurias statybos įmonė, subrangos sutartimi pavedusi atlikti statybos darbus kitai įmonei, už šios įmonės ar jos subrangovų įsipareigojimus mokėti darbuotojams minimalius atlyginimus arba mokėti įmokas į kolektyvinės sutarties šalių įsteigtą bendrą fondą atsako kaip garantas, atsisakęs teisės netenkinti kreditoriaus reikalavimų, šiam neišnaudojus visų priemonių išieškoti skolą iš pagrindinio skolininko, kai minimalus atlyginimas yra suma, mokėtina darbuotojui atskaičius mokesčius, socialinio draudimo įmokas, užimtumo skatinimo įmokas ir atitinkamas įmokas socialinei apsaugai (neto suma), jei darbuotojų atlyginimo užtikrinimas nėra prioritetas arba yra tik papildomas šių teisės normų tikslas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 46 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti pastarasis teismas. Kitos nei minėtos išlaidos, šalių patirtos pateikiant pastabas Teisingumo Teismui, neatlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

**1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje 5 straipsnis, aiškina-
mas pagal EB 49 straipsnį, tokiu atveju, koks yra nagrinėjamas pagrindinėje
byloje, nedraudžia taikyti nacionalinės teisės normų, pagal kurias statybos
įmonė, subrangos sutartimi pavedusi atlikti statybos darbus kitai įmonei, už
šios įmonės ar jos subrangovų įsipareigojimus mokėti darbuotojams minima-
lius atlyginimus arba mokėti įmokas į kolektyvinės sutarties šalių įsteigtą
bendrą fondą atsako kaip garantas, atsisakęs teisės netenkinti kreditoriaus
reikalavimų, šiam neišnaudojus visų priemonių išieškoti skolą iš pagrindinio
skolininko, kai minimalus atlyginimas yra suma, mokėtina darbuotojui
atskaičius mokesčius, socialinio draudimo įmokas, užimtumo skatinimo
įmokas ir atitinkamas įmokas socialinei apsaugai (neto suma), jei darbuotojų
atlyginimo užtikrinimas nėra prioritetas arba yra tik papildomas šių teisės
normų tikslas.**

Parašai.